

Intelligentie niet gewenst

Door: Jorie Horsthuis

Voor een reep chocola of een fles drank kan je in Nagorno-Karabach al een voldoende halen voor je tentamen. Toch zijn er genoeg gemotiveerde studenten te vinden. 'Ik zit zes dagen per week op de universiteit.'

Zenuwachtig loopt de jongen van de studentenorganisatie heen en weer. Hij grist een mobiele telefoon uit z'n broekzak en begint driftig te bellen. Als hij ophangt, schudt hij z'n hoofd. Een interview over het universiteitsleven in Nagorno-Karabach, dat gaat niet zomaar. 'Eerst moeten we toestemming hebben van de rector,' zegt hij. Maar de rector is er niet, en het is onduidelijk of hij de komende dagen nog terugkomt. Ook docenten, decanen en andere leden van de studentenorganisatie zijn niet bereid te praten. Ze kijken op van hun bureau, luisteren geduldig naar de vraag, en schudden dan hun hoofd. Geen interviews. 'Iedereen is voorzichtiger geworden,' zegt de tolk na de zoveelste afwijzing. 'Een tijd geleden was er ook een journalist, en dat bleek een spion te zijn uit Azerbeidzjan. In zijn artikel schreef hij dat de studenten het helemaal niet naar hun zin hebben hier, dat ze ontevreden zijn en het veel beter zouden hebben wanneer Nagorno-Karabach weer deel uit zou maken van Azerbeidzjan. Sindsdien durft niemand meer met journalisten te praten.'

De staatsuniversiteit in Stepanakert

De hal van de staatsuniversiteit in Stepanakert, de hoofdstad van deze afscheidingsregio in Azerbeidzjan, is helemaal leeg. De muren zijn kaal en een koffieautomaat is nergens te bekennen. Het gebouw staat midden in een woonwijk, waar de was hoog in de lucht wappert tussen de huizen. Nagorno-Karabach telt in totaal nog geen 138.000 inwoners, maar naast de staatsuniversiteit zijn er nog zo'n acht privé-uni-

versiteiten in de hoofdstad te vinden. Of zeven, of tien, niemand weet het precies. 'Het ligt eraan welke instituten je allemaal meerekent,' zegt een student. 'Om de haverklap wordt er weer een nieuwe universiteit in het leven geroepen.'

Studeren in dit niet-erkende staatje in de Kaukasus is

vrijwel voor iedereen weggelegd. Als een toekomstig student z'n toelatingsexamen niet haalt, kan hij altijd iemand omkopen die zorgt dat hij alsnog binnenkomt. Iemand van het ministerie, van de toelatingscommissie, of gewoon degene die de cijfers controleert en de mogelijkheid heeft om daar wat mee te sjoemelen. 'De tarieven zijn heel verschillend,' vertelt Tamara (25), die niet met haar echte naam in Folia wil omdat ze bang is voor repercussies. 'Rechten, economie en vreemde talen zijn de meest populaire studies. Het is heel duur om daar op niet-officiële wijze binnen te komen. Maar voor agrarische opleidingen hoef je geloof ik haast niks te betalen.'

Ook tentamens zijn over het algemeen makkelijk te halen. 'Vaak is een reep chocola of een fles drank al genoeg om een voldoende te krijgen,' zegt Tamara. Een studente die ook niet met haar naam in de krant wil, vertelt dat ze als werkgroep regelmatig enveloppen met geld aan docenten overhandigen. 'We weten precies wie het aanneemt en wie niet,' glimlacht ze. Connecties willen ook wel eens helpen. 'Als je ouders de docent kennen, kunnen ze hem opbellen. Als ze vragen: mijn dochter heeft morgen een tentamen, kun je haar een goed cijfer geven, dan lukt dat meestal wel.'

In Nagorno-Karabach is een bul dus makkelijk gehaald. Voor intelligente studenten is dat soms lastig. Zij die niet willen betalen en ook geen con-

ingezonden mededeling

Ja, ik wil

gratis paintballen, in de kroeg zitten, werk-ervaring, karten, geld verdienen, cursussen, pizza's eten, tweaken, **en baantje**

(dus ik denk dat ik maar even met OGD ga praten.)

OGD
Delft Amsterdam Utrecht
Eindhoven Enschede

Neem een (bij)baan
in de ICT! Bij OGD
werken ruim 500
studenten en
afgestudeerden.

www.ogd.nl
info@ogd.nl
020-4287126

necties hebben, krijgen geen hoge cijfers. Of ze de stof nou beheersen of niet. ‘Heel frustrerend,’ vindt Tamara. ‘Wij worden helemaal niet gestimuleerd om ons verder te ontwikkelen. Hetzelfde geldt voor het vinden van een baan. Zonder geld of connecties kom je nergens. En als ze doorhebben dat je intelligent bent, willen ze je sowieso al niet hebben. Want dan kun je de positie van je meerderen in gevaar brengen.’

Toch laten niet alle studenten zich uit het veld slaan door het systeem. In Nagorno-Karabach zijn genoeg gemotiveerde studenten te vinden. ‘Ik zit zes dagen

in de week op de universiteit,’ vertelt Ira Poghosyan (20), vierdejaars Engels. ‘We hebben les van negen tot twee, en meestal blijf ik daarna ook nog hangen.’ Iedere dag zit Ira met haar klasgenoten een paar uur in het nationale museum van Nagorno-Karabach, in de hoop toeristen te ontmoeten. Maar die komen nauwelijks, want de afscheidingsregio is compleet geïsoleerd van de buitenwereld. ‘We willen zo graag ons Engels oefenen in de praktijk,’ zegt Ira, ‘maar we komen eigenlijk zelden buitenlanders tegen.’

Dus proberen ze er zelf wat van te maken. Door feestjes te organiseren, muziek te maken, of toneelstuk-

ken in te studeren. ‘Op Shakespeares geboortedag hebben we *Romeo en Julia* gespeeld in het Engels,’ vertelt Ira. ‘En soms organiseren we karaoke-avonden waarbij we alleen maar Engelse liedjes zingen.’ Toch dromen veel studenten over een studie in het buitenland. ‘Ik zou heel graag internationaal recht of conflictstudies willen studeren in Europa,’ zegt Tamara, ‘maar daar moet je heel veel geld voor hebben. En het is niet makkelijk om ons land uit te komen. Alleen zoons en dochters van regeringsvertegenwoordigers krijgen de mogelijkheid om in het buitenland te studeren.’ ●

In de ene hand houden ze een opgerold schrift, in de ander een pakje sigaretten of een mobiele telefoon

Lilith Minasyan

‘Als ik vertel dat ik het liefst wil reizen, verklaren de meeste mensen mij voor gek. Vind een rijke vent en blijf hier, zeggen ze. Maar ik wil weg.’ Lilith Minasyan (20) wil graag naar Frankrijk. Maar verder dan buurland Armenië is ze nooit gekomen. ‘Ik droom over Parijs. Ik heb er zo veel over gelezen, ik weet alles over die stad. Noem een straat en ik kan hem aanwijzen op de kaart. Het is daar prachtig, echt waar.’

Lilith is vierdejaars Engels en Frans op de staatsuniversiteit in Stepanakert. Ze is een van de vele studenten die op kosten van de regering mag studeren. ‘Mijn vader is omgekomen tijdens de oorlog, en daarom betaalt de staat m’n studie,’ vertelt ze. ‘In iedere groep zitten wel een paar studenten zoals ik.’ Aan het eind van dit jaar hoopt ze haar bachelor te halen. ‘Daarna ga ik een baan zoeken in Yerevan, de hoofdstad van Armenië. Daar zijn veel meer buitenlandse organisaties waar je voor kunt werken, en je kunt er veel meer geld verdienen. In Nagorno-Karabach kun je alleen leraar worden met je diploma.’

Het leven in de afscheidingsregio vindt Lilith ongelooflijk saai. ‘Er is hier helemaal niks te beleven, we zijn compleet afgesloten van de buitenwereld. We hebben geen disco’s, geen leuke kroegen, je kunt nergens dansen. Het enige wat je kunt doen is over het centrale plein wandelen. Heen en weer, en heen en weer. Om tien keer dezelfde mensen tegen te komen.’ Mannelijke vrienden mag ze niet hebben, in ieder geval niet in het openbaar. ‘Als je met een jongen over straat loopt, denken ze direct dat je de volgende dag met hem gaat trouwen.’

Als Lilith genoeg geld heeft gespaard, gaat ze proberen een visum te krijgen voor Frankrijk. ‘Maar dat is heel lastig voor ons. Je moet bewijzen dat je niet van plan bent om daar te blijven. Of je moet iemand op de ambassade omkopen. Maar dat kost evenveel als een vliegticket naar Parijs.’ ●

‘Mijn vader is omgekomen tijdens de oorlog, dus de staat betaalt mijn studie’

'Ik wil een heel goede journalist worden'

Lusine Usmanyan

Uit haar zwarte handtas vist Lusine een ouderwets zakwoordenboekje Russisch/Engels. Druk blaardert ze door de vergeelde pagina's om de juiste woorden te vinden. 'Ik kom niet zo vaak buitenlanders tegen,' hakkelt ze in gebroken Engels. 'Ik oefen eigenlijk haast nooit.' Toch is ze beter in deze vreemde taal dan de meeste van haar leeftijdgenoten. 'Mijn lerares van de middelbare school was heel goed in Engels,' verklaart ze. En dat is vrij uitzonderlijk voor een docent Engels in Nagorno-Karabach.

Lusine Usmanyan (17) is tweedejaars journalistiek aan de staatsuniversiteit. Vorige week heeft ze haar eerste artikel geschreven in de staatskrant Azat Artsakh. Ze wijst naar een kolom boven aan pagina zes. 'Het gaat over het centrale park,' zegt ze. Lusine hoopt dat ze nu vaker voor de krant mag schrijven. 'Maar het liefst werk ik voor de televisie, want dat is hier het populairst. Mijn droom is om een heel goede journalist te worden. En om Charles Aznavour te interviewen [Franse zanger met Armeense achtergrond, JH]. Ik zou hem vragen of hij naar Stepanakert wil komen om hier op te treden. Mijn moeder is heel erg fan van hem.'

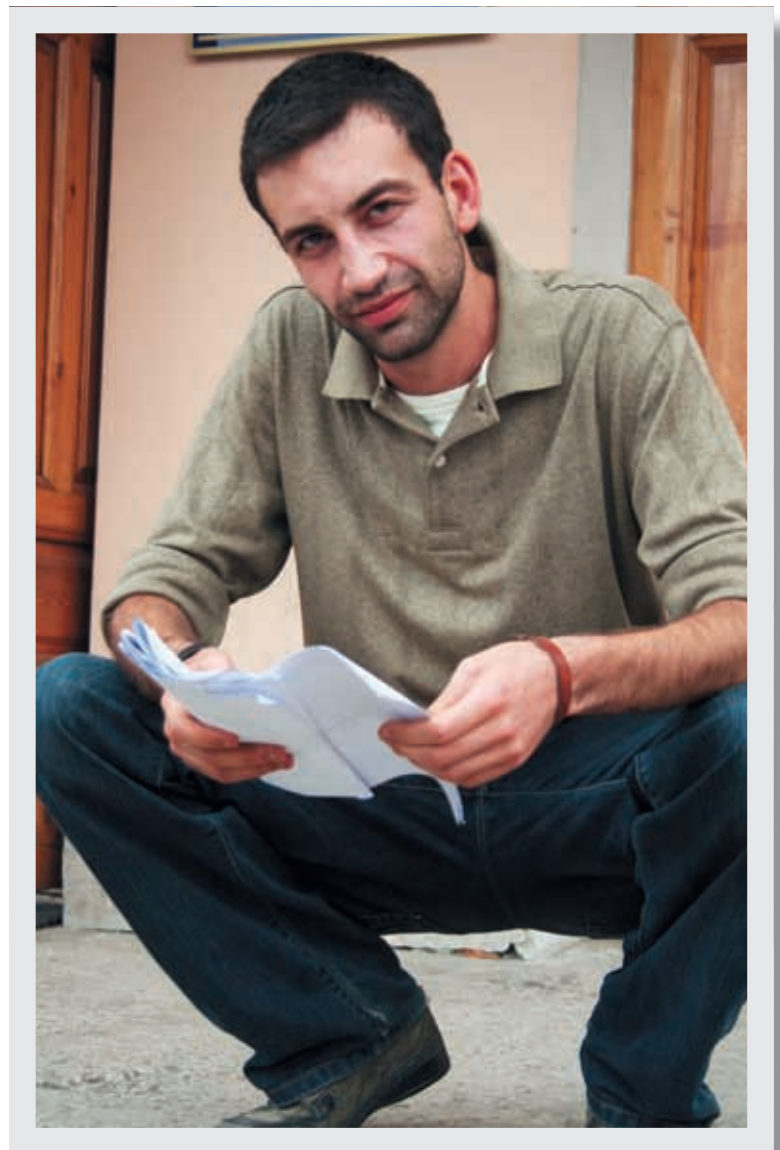
Iedere dag loopt Lusine op hoge hakken naar de universiteit, net als alle andere studentes. Een wandeling van een klein halfuur, over weggetjes vol keien en gaten. 'Regelmatig breekt een hak van iemands schoen,' giechelt ze. Veel studenten verschijnen bij colleges in kleding die in Nederlandse disco's nog op zou vallen. Rugtassen zijn onvindbaar op het plein voor de faculteit. Meisjes hebben net als Lusine een handtasje bij zich, jongens hebben helemaal geen tas. In de ene hand houden ze een opgerold schrift, in de ander een pakje sigaretten of een mobiele telefoon. 'Alleen toeristen dragen rugtassen,' verklaart Lusine. Maar toeristen komen niet veel in Nagorno-Karabach, omdat het nog steeds gevaarlijk kan zijn in de regio. 'Ik denk niet dat er opnieuw oorlog uit gaat breken,' zegt Lusine. 'Maar als dat wel gebeurt, zal ik hier blijven. Dan zal ik de oorlog verslaan, als journalist.' ●

Sasha Badalov

'Tijdens het derde jaar van mijn studie moest ik in militaire dienst. Ik werd soldaat op de staakt-het-vurenlijn rondom Nagorno-Karabach en mocht eigenlijk niet meer studeren. Maar ik wilde het zo graag. Ik scande mijn boeken in en verkleinde de letters, zodat er meerdere pagina's op een A4 pasten. Van die scans maakte ik een nieuw boekje, en dat stopte ik in mijn borstzak. Terwijl ik eigenlijk de wacht moest houden, zat ik te studeren. In de periodes dat ik even vrijaf kreeg maakte ik snel mijn tentamens.'

Ondanks militaire dienst haalde Sasha Badalov (22) vorig jaar twee bachelors, op het gebied van management, economie en informatietechnologie. 'Ik studeerde aan twee privé-universiteiten,' vertelt hij. 'Maar het diploma van de een is nergens geldig, zelfs niet in Armenië. Dus mijn master volg ik nu aan de ander, de Russian Armenian Modern Humanitarian Moscow Academy. Die wordt wel erkend, in de voormalige Sovjetrepublieken en in Europa.' Veel studenten van de staatsuniversiteit in Stepanakert doen minachtend over de studenten aan privé-universiteiten, maar dat vindt Sasha onterecht. 'De kwaliteit op de staatsuniversiteit is echt niet beter. Docenten lezen daar voor uit een boek. Als je het boek weg zou nemen, zouden ze niet meer weten wat ze moesten zeggen.'

Toen Sasha twee jaar was, brak de oorlog over Nagorno-Karabach uit tussen Armenië en Azerbeidzjan. Met zijn ouders en zusje vluchtte hij vanuit Baku, de hoofdstad van Azerbeidzjan, naar Stepanakert. Sinds 1994 is er officieel een staakt-het-vuren, maar nog altijd wordt er regelmatig over en weer geschoten. 'Natuurlijk ben ik bang dat de oorlog opnieuw uitbreekt,' zegt hij. 'Ik doe er alles aan om het te voorkomen. Ik werk voor een ngo die bezig is met vreedzame conflicttransformatie, met mensenrechten en democratisering. Maar als er toch weer oorlog komt, ga ik terug in het leger. Ik zou liever studeren, maar als het nodig is ben ik bereid te vechten voor mijn land.' ●

'Als ik de wacht moest houden, zat ik stiekem te studeren'